

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. II. De defectibus circa intentionem.

[urn:nbn:de:hbz:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:1-45942)

CAPVT II.

De defectibus circa intentionem.

IN ipso Hymnodia ingressu contingere possunt
 Iuarij defectus circa intentionem, quam vnus-
 quisq; psallentium debet habere rectam, si munus
 suum explere velit absque culpa. Hæc intentio est
 actus voluntatis, qui alio nomine dici potest finis
 psallentium. Nisi adsit intentio, & finis aut orandi
 Deum, aut propriæ obligationi satisfaciendi, talis
 recitatio non solum nullius erit valoris apud Deum,
 sed etiam grauis culpæ fiet rea. est enim omnino
 necessaria intentio opportuna. Sicut Officium di-
 uinum ab Ecclesia est institutum ad orandum &
 laudandum Deum, ita eadem intentione debet ab
 Ecclesiasticis personis expleri. Si quis Psalmos
 decantaret, vel Breuiarium legeret ad alium finem,
 videlicet vt tempus in ea lectione consumeret, vel
 vt Psalmis studeret, vel vt curiositati seruiret, is
 vtique non diceretur orare, neque præcepto satis-
 faceret; quia licet verba illa sint directa ad Deum,
 tamen cum ad Deum non referantur à legente,
 non poterit magis dici, quòd Deum tunc allo-
 quatur, aut exoret, quàm Deum alloquatur, &
 exoret, quando alios libros de Deo tractantes le-
 git. De huiusmodi legente posset verè dici, quòd
 Hymnos recitet Deo labiis dolosis, seu lingua mè-
 daci: nam quod ore profert, cordis intentione
 non dirigit in Deum; quem existimabat grauem
 reatum sanctus Hymnographus, & abhorrebat,
 & detestabatur, idcirco nõ dubitauit dicere Deo,
 se numquã fuisse in eo vitio, quia studuerat sem-
 per rectæ intentioni præponendæ: *Auribus per-* Psal. 16
E e 4 cipe

*Psallen-
 tium inten-
 tio qualis
 esse debeat.*

cipe orationem meam, non in labijs dolosis. Necessaria est intentio exorandi aut laudandi Deum, sicuti intendit Ecclesia, quæ præceptum imposuit.

Verùm ne hinc pateat timidioribus aditus afflictionis circa hanc intentionem, aduertendum est, quòd sicut intentio hominis ad huiusmodi actiones duplex esse possit, explicita, aut implicita, ita alterutra istarum censetur sufficiens ad valorem & satisfactionem. Qui nouerunt ad quamlibet Hymnodiaë horam renouare actualem intentionem ad Deum exorandum, isti ab omni defectus periculo longissimè absunt, perfectius item ac utiliùs munus suum explent. Sed ad hanc intentionis altissimam perfectionem, quæ etiam uiris sanctis est aliquàdo difficilis, ob naturæ uitiata conditionem, non tenentur omnes. Satis censetur, si adsit virtualis intentio. Virtualis intentio dicitur illa, quæ ex uirtute prioris intentionis dependet; ut si quis summo manè statuisset ea die explere Officiũ diuinum, is, licet accederet ad singulas horas tempore suo recitandas absq; alia actuali intentione, uirtute illius primi actus dicitur habere uirtualem intentionem. Actus enim hominis ab initio diei elicited dicitur durare, tam ad meritum quàm ad demeritum, per totum diem, nisi actu contrario retractetur. Hæc intentio virtualis reducit ad positum caput primæ intentionis, nempe ad explicitam, est enim explicita, sed virtualis.

*Intentio
virtualis
qua.*

*Intentio
implicita
qualis sit.*

Altera tandem datur intentio, quæ dicitur implicita, & hæc ex bona consuetudine ortum habet; ut quando quis solitus esset horas suas recitare ad Dei honorem, licet aliquando ad primam Officij diuini recitationem accederet absque præcedente explicita intentione, & audito signo conueniendi

ueniendi ad chorum, omissis omnibus occupa-
tionibus, pergeret ad Ecclesiam, vt cum aliis can-
raret, is diceretur habere implicitam intentionem
ad Deum, & ad suam obligationem: nam si in-
terrogaretur, cur ad hoc signum campanæ, cubi-
culo aut negotio relicto, Ecclesiam versus pro-
grediatur, vtique responderet, Vt meæ satisfac-
ciam obligationi. Idem asserendum videtur eue-
nire, quando quis Breuiarium in manibus su-
mens aperit, vt vel solus vel cum aliis recitet, hic
dicitur habere intentionem implicitam: si enim
interrogaretur de causa talis sumptionis, respon-
deret illicò, Vt suæ satisfaciatur obligationi. Hæc
implicita intentio iudicatur sufficiens, vt opus
culpa vacet, vt etiam meritum comparetur, &
etiam vt postulata in oratione obtineantur: nisi
hi effectus impetrationis & meriti impediuntur
ex superueniente alio defectu.

Nunc sermo est de sola intentione, quæ est ne-
cessarium fundamentum bonæ & rectæ Psalmo-
diæ, & omnis orationis tã simplicis quàm modu-
laræ. Hæc intentio est ille oculus humani cordis, *Intentio est*
de quo Dominus noster in Euangelio pronuntia- *oculus hu-*
uit, quod si fuerit simplex, totum etiam corpus *mani cor-*
reddit lucidum; si nequam fuerit, etiam corpus *dis.*
reddit tenebrosum. D. Bernardus de intentione *Lucæ II.*
agens, appellare eam non dubitat faciem animi *Est etiam*
humani; quia, ex qualitate intentionis, coram *facies a-*
Deo rectitudo operis, sicut ex facie pulchritudo *nimi.*
corporis ab homine æstimatur. Expendebat tunc *D. Bernar.*
sanctus Doctor illa Canticorum verba, *Serm. 40. in*
Cantica.
Pulchra *Cantic. I.*
sunt genæ tuæ sicut turturis. Sicut in facie adsunt
duæ genæ, ita in intentione considerantur duæ
conditiones, res nimirum, & causa; id est, quid

E e s   inten-

intendatur, & propter quid. Ex his duabus conditionibus, vniuscuiusque animæ vel decor, vel deformitas iudicatur. Quæ anima ambas has condiciones rectas possidet, hanc sibi meretur à Deo & ab Angelis laudem: *Pulchra sunt genitua.* Quæ anima caruerit altera harum conditionum, non pulchra, sed deformis censebitur; quæ neutram habebit, multò deformior reputabitur. Ita proloquitur diuus Bernardus, vt suos Religiosos doceret, quanta intentionis puritate deberent ad bona opera facienda se præparare, vt laudem à Deo consequi mererentur.

*Intentio
bona vitia-
tur ex ma-
lo sine su-
peruenien-
tia.*

Pergit docere ibi sanctus Bernardus, posse aliquando bonam intentionem reddi deformem ex aliquo malo fine, qui illi superueniat; sicuti in facie pulchra aliquando superuenit nauius aut macula ex accidente aliquo. Inter quas maculas suggerit illam quandoque familiarem etiam viris iustis, quando quis ad Deum intendens, non tamen propter solum Deum explet bona opera sua: *Intendere autem in Deum, sed non propter Deum, hypocrita planè anima est; cuius & si una faciat decora videtur, quæ ad Deum qualicumque intentione respiciat, ipsa tamen simulatio omne decorum in ea exterminat.* Ex hac doctrina habemus, posse intentionem principalem boni operis deturpari ex aliis adiunctis finibus & intentionibus. Si quis ad rem nostram adiungeret intentioni orandi finem vtilitatis temporalis, is deprauaret bonitatem perfectam operis, eamque redderet vitiosam. Si Canonicus, vel alius de Clero, accederet ad chorum, præcipuè ob stipendium distributionum, quas consecutus est ex Officij recitatione, intentionem primariam deprauaret, redderet-

*Fines varij
vitiantes
intentionem.*

redderetque vitiosam, & culpæ non modicæ ream; quia licet verè oret, malè tamen orat ex mala circumstantia adiuncta. Si quispiam chorum adiret, vt Prælati sui effugiat reprehensionem, aut pœnas à Regula vel Superiore statutas, is vtique deprauaret bonam orandi intentionem, eamque redderet vitiosam; quia potiùs timore pœnæ & respectu humano mouetur, quàm amore Deum laudandi; qui timor dicitur seruilis & vitiosus. Si alius choro frequens adesset, vt bonus haberetur, is etiam deprauaret rectam intentionem, eamque redderet deformem ac vitiosam.

Si alius ad chorum accederet, vt aliorum gratiam sibi conciliaret, is etiam intentionis rectitudinem deprauaret, eamque redderet vitiosam. De his omnibus dici poterit, quod de oculo nequam, qui totum corpus reddit tenebrosum, asseruit Dominus. Nam hæ intentiones prauæ licet non auferant substantiam operis quoad præcepti obseruationem, totum tamen opus reddunt tenebrosum quoad meritum, & quoad alios fructus spirituales; imò & displiceret ipsi Deo propter peccatum ex malo fine adiuncto admistum. Omnia hominis opera cum

*Hominis
opera ex fi-
ne desumunt
conditio-
nem.*

ex fine desumant naturam & speciem, quamuis ex sui natura essent bona, bonitatem tamen amittunt, si adsit malus finis; hic enim suam illi operi communicat deformitatem. Magna porrò hominum quorundam stultitia, qui laborem subeunt non leuem sine vlllo fructu spirituali, contenti solo temporali lucro distributionum, vel boni nominis, vel inanis gloriolæ, vel humani fauoris. O nos miseròs, qui æterna amittimus pro tempo-

444 DE ECCLESIAST. HYMNODIA
temporalibus, spiritualia pro materialibus, pre-
tiosa pro vilibus!

*Cordis in-
tentio ex
quibus dig-
nosci que-
at indicis.*

Non est difficile cuilibet cognoscere proprii
cordis intentiones, si rectè discutere velit opera
sua: non enim desunt indicia vehementia, et
quibus licet animaduvertere proprios affectus.
Qui ad chorum alacris procedit, quando nouit
adesse Prælatum, vel alium qui eius nomine ob-
feruat absentes, is indicia habet non obscura,
quòd ad oculum seruit, non autem ex solo Dei
amore & honore mouetur; si præsertim absque
legitima causa se subtrahit à choro, quando nec
Prælatus, nec alius ab eo substitutus, adest. Si a-
lius promptus adesset, quando nouit se aliorum
gratiam vel bonam opinionem consecuturum, a-
liquin excusationem conueniendi afferret, is
indicium habet non obscurum, quòd ex vano fi-
ne mouetur. Si Canonicus libentiùs ad chorum
accedit, quando nouit distributiones futuras pin-
guiores, quo tempore non accederet, si essent te-
nuiore, licet nullam tunc haberet iustam excusa-
tionis causam; vel si solitus sit non ingredi cho-
rum nisi inchoata Hora; & vix adesse curet illi
Psalmorum numero, iisque muneribus, quæ ne-
cessaria sunt vt possit lucrari distributiones; is in-
dicium apertum habet, quòd potiùs lucri causa,
quàm Dei amore aut honore conueniat. Maxi-
mum itaque studium adhibendum est circa hanc
intentionem dirigendam in Deum, ne amittamus
maiora & pretiosiora pro vilibus & ludicris bo-
nis; imò ne, laborantes sine fructu & merito,
magnam nobis ipsis comparemus pœnarum obli-
gationem pro futura vita.

Non idcirco tamen Ecclesia priuatur fructu im-
petrationis,

petrationis, quem ipsa intendit decernens horum *Preces psal-*
 Officiorum vsum: nam eius intentio perfectissi- *lentium of-*
 ma est, & perfectissimè dirigitur in Deum, quam- *feruntur*
 uis ministri ipsius ad terram deflectant. Semper *nomine Ec-*
 namque ex parte Ecclesiæ Sponsæ, quæ has iussit *clesiæ.*
 preces, Deus se maximè glorificatum reputat:
 licet etiam euenit in eleëmofynis quæ mittuntur
 à domino recta intentione; non enim amittitur
 fructus, quamuis famulus eas deferens mouea-
 tur ab alio fine iniquo.

Quia autem asserimus, Ecclesiam non priua-
 ti suis fructibus spiritualibus ob vitiosam mini-
 stri particularis intentionem, operæ pretium erit
 hoc loco strictim declarare, quo modo Horæ
 Canonice dicantur esse Ecclesiæ, non autem re-
 citantium; meliùs enim cognoscetur dignitas hu-
 ius Officij diuini. Dicitur Officium diuinum ef-
 se Ecclesiæ, non autem recitantium; quia ordi-
 natum est à publica potestate, & ministri ab Ec-
 clesia deputati recitant non proprio, sed ipsius
 Ecclesiæ nomine. In his duabus conditionibus *Psallentes*
 sita est ratio publicæ & vniuersalis orationis, quæ *ex Officio*
 dicitur esse oratio Ecclesiæ, non autem ipsius re- *cur dicantur*
 citantis. Hinc est, quòd in hisce precibus re- *nomine*
 citantes, etiam si soli recitent, dicunt, *Ecclesiæ*
Oremus, orare.
Benedicamus Domino; sibi etiam ipsis responden-
 tes, quod responderetur, quando cum aliis ora-
 rent. Hinc fit, vt si laicus persoluat easdem pre-
 ces Canonicas etiam in Templo cum aliis Eccle-
 siasticis, ob deuotionem erga preces ab Ecclesia
 ordinatas, non tamen dici poterit nec minister
 Ecclesiæ, cum non sit ab ea deputatus; nec publi-
 cam persoluere orationem, quia non est de cor-
 pore ministrorum, sed dicetur priuatim orare.

Deinde

Deinde si laicus iste careat debita intentione ad Deum, nec sibi ipsi obtinebit quæ postulantur, nec aliis, quia orat in peccato: at orationes publicæ ministrorum Ecclesiasticorum semper possunt & impetrare, & satisfacere ad beneficium aliorum, quamuis improbi sint & indigni. satis est, quòd Ecclesia, cuius nomine offeruntur, sit Deo grata. Hinc ea præclara verba ad rem nostram opportuna, quæ habentur in quadam Collecta à Sacerdotibus ad sacrum Altare celebrantibus vsurpata, mirificè declarantia precum Ecclesiæ dignitatem & meritum apud Deum; quæ sine dubio gratiores censentur, quando à ministro etiam grato offeruntur. Verba Collectæ sunt ista: *Purifica nos misericors Deus, ut Ecclesia tua preces, quæ tibi gratæ sunt, pia munera deferentes, fiant expiatis mentibus gratiores.* En Ecclesiæ & ministrorum opera distincta in munere precum quæ in Sacrificio Altaris adhibentur, præter Sacrificium, quod semper est gratum ratione operis, ut dicitur, operati. In ista Collecta agitur de precibus, quas ante & post diuinissimam sacrificij oblationem adhibendas præscripsit Ecclesia ministris, ad maiorem tum ipsius Sacrificij reuerentiam, tum offerentium adstantium deuotionem & dispositionem. De istis itaque precibus duæ conditiones ad rem nostram opportuna ibi asseruntur. Vna est, quòd semper sint Deo gratæ, quia scilicet sunt preces Ecclesiæ, quæ semper est grata Sponso Deo. Altera est, quòd gratiores redduntur, quando minister, eas deferens & offerens, mente & corde existit purificatus. Studere debet psallens huic puritati intentionis, ut careat omni vitio; ne, ob defectus admissos, dum aliis proderit,

In Missa
Feria 5.
Domin. 4.
Quadrag.

proderit, sibi ipsi noceat, quod esset magna dementia. Cauendi præterea etiam sunt attentionis defectus, quod declarabimus deinceps. Interim supponendum est, illud intercedere inter attentionem & intentionem discrimen; quod intentio pertinet ad voluntatem, & dicitur etiam propositum psallendi, seu precandi. *Intentionis & attentionis discrimen.* Intentio est actus intellectus, quæ propriè est aduertentia mentis sue ad verba, siue ad sensum verborum, siue ad Deum, de qua præcedenti actum est Libro, nunc autem de eiusdem defectibus est differendum.

CAPUT III.

Attentionis defectus quales.

TANTA est in attentione vis posita ad onus diuini Officij rectè explendum, vt si illa deficit voluntariè, corruat omnis labor assumptus à cantantibus & recitantibus Canonicas preces, vt fusè traditum est Libro præcedente, & magis ac magis hoc comprobabitur loco. *Dauidis studium circa attentionem.* Dauid huius attentionis acquisitioni maximè studebat, modò illam excitans in principio orationis, modò illam à Deo postulans, modò illam reuocans, si quando abiret. Quantum ad excitationem, noti sunt psallentibus varij affectus huius sancti Prophetæ ad animam propriam, eam interpellans, vt se ad rectè psallendum componeret ac excitaret. Huius generis insignior affectus videtur ille à diuo Gregorio Nysseno obseruatus ad ea verba, *Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara.* *Psal. 56.* vbi Dauid, sicuti agebat de suaui Hymnorum decantatione in Dei honorem & gratiarum actionem,